

Jaarrekening

A. Overzicht van baten en lasten programma's

Inleiding

De jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 6.564.534.

Dit is inclusief de beïnvloeding door mutaties met reserves. Een totaal overzicht van de lasten en baten per programma wordt in onderstaande tabel uitgesplitst, exclusief de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

De mutaties met de reserves worden in een aparte tabel getoond, en dat leidt tot het behaalde resultaat.

De toelichting per programma is te vinden in deel I, onder de kopjes “wat heeft het gekost?”

NB

In de meeste tabellen die hieronder volgen, en ook in de balansverplichtingen en de toelichting zijn de bedragen afgerond op duizendtallen.

Hierdoor kunnen in enkele eindtellingen afrondingsverschillen ontstaan.

Dit heeft geen invloed op de werkelijke rekeningcijfers.

1. Baten en lasten op programma

(bedragen x € 1.000,-)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Verschil rekening - begroting na wijziging
Programma 1 Sociaal, Welzijn en Educatie				
Lasten	25.732	27.658	25.898	-1.760
Baten	-5.094	-5.718	-5.803	-85
Saldo	20.638	21.940	20.095	-1.845
Programma 2 Ruimtelijke ordening, economie en wonen				
Lasten	18.055	22.008	14.230	-7.778
Baten	-16.636	-18.221	-12.536	5.685
Saldo	1.419	3.787	1.694	-2.093
Programma 3 Buitenruimte				
Lasten	11.210	11.868	11.475	-393
Baten	-6.165	-6.228	-8.622	-2.394
Saldo	5.045	5.640	2.853	-2.787
Programma 4 Veiligheid, dienstverlening, bestuur en middelen (exclusief onderdeel B en D)				
Lasten	5.652	5.576	5.070	-506
Baten	-609	-592	-623	-31
Saldo	5.043	4.984	4.447	-537
A. Saldo van baten en lasten programma 1-4				
Lasten	60.648	67.110	56.672	-10.438
Baten	-28.505	-30.759	-27.584	3.175
Saldo deel A	32.143	36.351	29.088	-7.263

Algemene dekkingsmiddelen				
Lasten	106	120	61	-59
Baten	-37.341	-38.105	-38.155	-50
Saldo Algemene dekkingsmiddelen	-37.235	-37.985	-38.094	-109
Overhead				
Lasten	5.145	5.057	5.039	-18
Baten	-60	-10	-139	-129
Saldo overhead	5.085	5.047	4.900	-147
Heffing vennootschapsbelasting				
Lasten	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0
Saldo vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Onvoorzien				
Lasten	25	25	0	-25
Baten	0	0	0	0
Saldo onvoorzien	25	25	0	-25
B. Totaal Alg.dekk.midd.-Overhead-Vpb-Onvoorzien				
Lasten	5.276	5.202	5.100	-102
Baten	-37.401	-38.115	-38.294	-179
Saldo deel B	-32.125	-32.913	-33.194	-281

C. Saldo van baten en lasten volgend uit de onderdelen A en B				
Lasten	65.924	72.311	61.772	-10.538
Baten	-65.906	-68.874	-65.879	2.994
Saldo delen A en B (voor de mutaties reserves)	18	3.437	-4.107	-7.544

D. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves				
Mutaties reserves	21	975	1.326	351
Lasten (toevoegingen)	21	975	1.326	351
Mutaties reserves	-158	-4.550	-3.784	766
Baten (onttrekkingen)	-158	-4.550	-3.784	766
Saldo deel D - mutaties reserves	-137	-3.575	-2.458	1.117

E. Resultaat volgend uit de onderdelen C en D (- is voordeel en + is nadeel)				
Lasten	65.945	73.286	63.097	-10.189
Baten	-66.063	-73.423	-69.662	3.761
Saldo	-118	-137	-6.565	-6.428

Specificatie van de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

(bedragen x € 1.000,-)

	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening	Vershil rekening - begroting na wijziging
Lasten (toevoegingen):				
algemene reserve	0	563	563	0
reserve nalatenschap mw.Spoor- v.Tichelt	0	71	0	-71
reserve sociaal domein	0	320	320	0
onderhoudsreserve MOP Openbare gebouwen	6	6	16	10
bestemm.reserve lokale demografische groei	0	0	149	149
egaliseringsreserve begraafplaatsen	15	15	17	2
egaliseringsreserve wegbeheer	0	0	25	25
egaliseringsreserve onderhoud openbare verlicht	0	0	232	232
egal. reserve renteschommelingen	0	0	4	4
Totaal lasten (toevoegingen)	21	975	1.326	351
Baten (onttrekkingen):				
reserve Grondbedrijf algemeen	0	-1.763	-2.131	-368
algemene reserve projecten	0	-622	-622	0
reserve nalatenschap mw.Spoor- v.Tichelt	-5	-5	-14	-9
reserve rendement nalatensch.mw.Spoor	-11	-83	0	83
reserve vakantiegeld	0	-171	-171	0
reserve sociaal domein	0	-923	-703	220
bestemmingsreserve nieuwbouw/renovatie zwembad	0	-200	0	200
reserve boekwaarde zwembad de Louwert	0	-642	0	642
egaliseringsreserve wegbeheer	-141	-141	-141	0
Totaal baten (onttrekkingen)	-158	-4.550	-3.784	766
Saldo	-137	-3.575	-2.458	1.117

Voor toelichting op de mutaties, zie de toelichting op de balans, onderdeel B, bij de betreffende reserve, onder het kopje toelichting op de mutaties en het doel van de reserves.

2a. Overzicht van incidentele baten en lasten

Bij het opmaken van de jaarrekening is een analyse gemaakt van de relevante verschillen tussen de inkomsten en uitgaven van 2016 en die van 2017 om aan te kunnen geven hoe het saldo wordt beïnvloed door incidentele zaken.

Niet-reguliere onttrekkingen en toevoegingen aan reserves worden als incidenteel beschouwd.

Wanneer een uitgaaf of bate zich korter dan drie jaar voordoet, is er sprake van een incidentele post.

Hoewel de scheidslijn tussen incidenteel en structureel niet altijd even scherp te trekken is, is hiermee getracht het inzicht in de financiële positie te vergroten.

Incidentele baten		Incidentele lasten	
Omschrijving		Omschrijving	
<u>Programma 1 - Sociaal, welzijn en educatie</u>		<u>Programma 1 - Sociaal, welzijn en educatie</u>	
Bijdrage uit reserve 3D / Soc.Domein	703.000	Diverse extra kosten die gedekt worden uit Reserve	703.000
Opbrengst verkoop pand W.de Withstraat 59	359.500	Opbrengst W.de W.straat minus boekwaarde toev. AR	317.000
Afrekening ToBe, saldo NTB -/- werkelijke kosten	246.000	Lagere afrekening faillissement ToBe toev. aan de AR	246.000
Bijdrage uit scholenbouw ivm afwikk.boekw.JSPP	159.000	Afwikkeling boekwaarde Jeugdspielpark	159.000
Bijdrage Dordrecht beschermd wonen	602.800	Toevoegen a reserve soc.domein tlv Progr.1 WN2017	320.000
Verhoogde asielinstroom - coa gelden	290.000	Uitgaven verhoogde asielinstroom	141.000
		Saldo asielinstroom toev.reserve Demografische groei	149.000
<u>Programma 2 - Ruimtelijke ordening, economie en wonen</u>		<u>Programma 2 - Ruimtelijke ordening, economie en wonen</u>	
Afrek.Perenlaantje dekking uit reserves	2.396.450	Financiële afwikkeling Perenlaantje	2.396.450
Negatief saldo vm grex Centrum, dekk.reserve Grondb.	368.000	Verschil boekwaarde en taxatiewaard Centrumgebied	368.000
		Voorzien verlies grex De Volgerlanden verlaagd met	-2.199.243
<u>Programma 3 - Buitenruimte</u>		<u>Programma 3 - Buitenruimte</u>	
Inkomsten doortrekken Antoniuslaan (te storten in reserve kapitaallasten bij resultaatsbestemming)	2.127.875		
<u>Programma 4 - Veiligheid, dienstverlening, bestuur en middelen</u>		<u>Programma 4 - Veiligheid, dienstverlening, bestuur en middelen</u>	
Vrijval reserve vakantiegeld ter dekking, uitbetalingen	171.240	Uitbetalingen 7 maanden vak.geld ivm IKB	164.400
Inkomsten wegens detacheringen	111.100	Toevoeging aan onderhoudsreserve MOP	15.750
Bijdrage uit de voorziening in uitkeringen aan VP	12.000	Uitkeringen aan VP	12.000
Afrekeningen BTW voorgaande jaren	87.350		
Afwikkeling balansposten voorgaande jaren	73.800		
Veiligheidsregio, Resultaatsbestemming 2016	117000		
Afrekening GR 2016	107000		
Verrrek.regionale informatiseringsproject portfolio (RPP) i.v.m. de invlechting H'veld-G'dam zijn er diverse uitkeringen vanwege vrijval reserves geweest en uitbetaald aan HIA:	130.000		
Bureau Drechtsteden	46.000	stra kosten bureau Drechtsteden ivm invlechting	27.000
SDD	10.000		
SCD	30.000		
Totaal	8.148.115	Totaal	2.819.357

- Het voordelig saldo van de jaarrekening 2017 bedraagt -6.564.534

- Het saldo van de incidentele baten en lasten is, voordelig -5.328.758

Toelichting incidentele baten en lasten

Alle programma's

De omschrijvingen van de baten en de lasten voor wat betreft de mutaties reserves spreken voor zich. Zie ook de toelichting op de balans bij de betreffende reserve, onder het kopje toelichting op de mutaties en het doel van de reserves.

Vanwege het aflopend karakter van de onttrekking aan de voorziening, wordt deze onder de incidentele posten geschaard.

Programma 2

De mutatie in verband met de verlaging van het voorzien verlies De Volgerlanden is teruggeboekt naar de exploitatie. Zie ook de toelichting onder programma 2.

Programma 3

Diverse opbrengsten ten gunste van de drie investeringskredieten doortrekken Antoniuslaan zullen worden ingebracht in de nieuw gevormde reserve kapitaallasten investeringen met maatschappelijk nut. Deze bedragen mogen niet direct vanuit het investeringskrediet in de reserve gestort worden dat moet via de exploitatie lopen, deze inkomsten zijn daarom ten gunste van de exploitatie 2017 gebracht en voorgesteld wordt deze in de reserve te storten.

Een aantal projecten uit het portfolio is niet in uitvoering genomen. Ook is het startmoment van een aantal projecten naar achteren verschoven. Dat maakt dat we hier eenmalig geld op terugkrijgen.

Programma 4

Er zijn vergoedingen ontvangen in verband met gedetacheerde medewerkers van de gemeente.

Over oudere jaren is een bedrag aan BTW en heffingsrente terug ontvangen.

Jaarlijks worden de op de balans opgenomen bedragen voor nog te betalen kosten en nog te ontvangen baten, die niet meer afgerekend zullen worden, ten laste of ten gunste van de exploitatie gebracht. Dit jaar een voordelig saldo.

In 2017 zijn afrekeningen 2016 ontvangen van de Veiligheidsregio en de GR.

Van Bureau Drechtsteden, de SDD en het SCD zijn bedragen ontvangen in verband met vrijval van bepaalde reserves i.v.m. de invlechting van Hardinxveld-Giessendam. Daar staan ook extra kosten tegenover, betaald aan Bureau Drechtsteden

2b. Overzicht structurele mutaties in de reserves

Structurele onttrekkingen aan reserves		Structurele toevoegingen aan reserves	
Omschrijving reserve op programma		Omschrijving reserve op programma	
<u>Programma 3 - Buitenruimte</u>		<u>Programma 3 - Buitenruimte</u>	
Begraafplaatsen	0	Begraafplaatsen	7.500
Wegbeheer	141.000	Wegbeheer	24.600
Openbare verlichting	0	Openbare verlichting	232.000
Totaal	141.000	Totaal	264.100

Zie ook de toelichting op de balans, onderdeel B, bij de betreffende reserve, onder het kopje toelichting op de mutaties en het doel van de reserves.

3. Kerngegevens

Het verloop van het aantal woningen en inwoners heeft zich het jaar 2017 als volgt ontwikkeld:

<i>Onderwerp</i>	<i>Aantal 1-1-2017</i>	<i>Mutaties 2017</i>	<i>Aantal 31-12-2017</i>
Woningen	11.782	361	12.143
Inwoners	29.729	955	30.684

4. Resultaatsbestemming / verloop resultaat voor en na bestemming

In de eerder gepresenteerde tabel van de totale baten en lasten per programma wordt onderscheid gemaakt tussen het resultaat vóór- en na bestemming. Op deze manier wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel aan reserves wordt onttrokken of toegevoegd, zonder dat het budgetrecht wordt aangetast.

In de onderstaande tabel wordt het verloop door de diverse raadsbesluiten van het begrote resultaat weergegeven.

4 - Resultaatsbestemming

Planning en Control product Begroot eindsaldo

Primitieve begroting 2017		118.406	✓
Kadernota 2018	mutaties	-27.679	N
Winternota 2017	mutaties	46.176	✓
Begroot resultaat na WN		136.903	✓

In de volgende tabel wordt het verloop tussen het resultaat vóór- en na bestemming weergegeven. Voor een specificatie van de toevoegingen en onttrekkingen per reserve verwijzen wij u naar de toelichting van de reserves en voorzieningen. Eventuele afwijkingen tussen de begroting en rekening zijn opgenomen in deel I, onderdeel toelichting op afwijkingen in lasten en baten per programma.

(- = voordeel, bedragen \times € 1.000)

	Begroting 2017		Rekening 2017	
Resultaat voor bestemming		18		-4.107
Mutaties Algemene Reserve			563	
Mutaties algemene reserve Projecten			-622	
Mutaties reserve Grondbedrijf algemeen			-2.131	
Mutaties bestemmingsreserve nalatenschap mw. Spoor- van Tichelt	-5		-14	
Mutaties bestemmingsreserve rendement nalatenschap mw. Spoor	-11		0	
Mutaties bestemmingsreserve vakantiegeld			-171	
Mutaties bestemmingsreserve Sociaal Domein			-383	
Mutaties reserve onderhoud openbare gebouwen, MOP	6		16	
Mutaties bestemmingsreserve lokale demografische groei			149	
Mutaties egaliseringsreserve begraafplaatsen	15		17	
Mutaties egaliseringsreserve wegbeheer	-141		-117	
Mutaties egaliseringsreserve openbare verlichting			232	
Mutaties egaliseringsreserve renteschommelingen			4	
Saldo mutaties		-136		-2.458
Resultaat na bestemming		-118		-6.565

De jaarrekening sluit met een voordelig resultaat van € 6.564.534

Een toelichting op de mutaties in de reserves is te vinden bij de balans en toelichting, onderdeel B, onder Vaste Passiva, waar een uitsplitsing staat van het eigen- en vreemd vermogen.

B. Balans en toelichting

Algemeen

De balans wordt opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording (BBV). De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben conform het baten- en lastenstelsel.

Winst nemen op meerjarige grondexploitaties wordt beheerst door het voorzichtigheidsbeginsel. Voorziene verliezen worden al in de jaarrekening opgenomen zodra zij bekend zijn. Positieve resultaten, ofwel winsten, worden pas in de jaarrekening verwerkt als zij met voldoende zekerheid vaststaan.

Voor winstneming geldt de percentage of completion (POC) methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen de winst te worden genomen.

Tussentijdse winstneming geldt vooral bij grote projecten die diverse jaren duren. Voorwaarde is dat het project is onderverdeeld in duidelijk herkenbare delen en dat jaarlijks per deel een geformaliseerde herziene kostprijscalculatie wordt gemaakt in relatie tot de werkelijke ontwikkelingen en cijfers. Tussentijdse winstneming is dan mogelijk als een deelproject is afgesloten, de winst op dat deelproject is gerealiseerd en geen verlies wordt verwacht op andere deelprojecten tenzij daarvoor voldoende verliesvoorzieningen zijn getroffen. Hieronder zijn regels opgenomen over hoe wordt omgegaan met (tussentijdse) winstneming uit de diverse grondcomplexen.

1. Tussentijdse winstneming kan alleen plaatsvinden indien:
 - a. er geen belangrijke onzekerheid over de totale omvang van het project is;
 - b. er geen belangrijke onzekerheden bestaan over de ontvangst van de overeengekomen bedragen;
 - c. de nog te maken kosten en de mate van de projectvoortgang op verantwoorde wijze kunnen worden bepaald;
 - d. de vergelijking van werkelijke kosten met de voorcalculatie per fase van het project mogelijk is;
 - e. er minimaal één keer per jaar van het grondcomplex een herziene kostprijsopzet wordt vastgesteld.
2. Wanneer er wordt voldaan aan de voorwaarden voor tussentijdse winstneming wordt de zogenaamde procentagemethode toegepast.
3. In alle andere gevallen kan de winst pas worden verantwoord in het boekjaar waarin het grondcomplex financieel wordt afgewikkeld.

Bij winstneming gelden in algemene zin de volgende uitgangspunten: de winst wordt naar rato van gerealiseerde kosten (en opbrengsten) genomen. Dus indien 50% van de kosten is gerealiseerd en 50% van de grond is verkocht, dan is de winstrealisatie $50\% \times 50\% = 25\%$. Zowel de realisatie van de kosten als de realisatie van de opbrengsten zijn bepalend in de bepaling van de omvang van de winstrealisatie.

Voor de grex Volgerlanden geldt een bijzondere situatie omdat deze grex samen met Zwijndrecht wordt uitgevoerd in gezamenlijk winst en risico. Daarom wordt bij de Volgerlanden in zo'n situatie een extra risico afweging gemaakt in relatie tot de omvang van het project.

Waarderingsgrondslagen balans

Immateriële vaste activa

Volgens de nieuwe BBV regels horen bijdragen aan activa in eigendom van derden met ingang van het rekening jaar 2016 verantwoord te worden onder de immateriële vaste activa.

Deze activa zijn gewaardeerd tegen de historische aanschaf-waarde minus de daarop in mindering gebrachte afschrij-vingen.

Op deze activa wordt annuïtair afgeschreven, zie verder de uitleg bij materiële activa.

Materiële activa

Ook deze activa zijn gewaardeerd tegen de historische aanschaf-waarde minus de daarop in mindering gebrachte afschrij-vingen. Om de kapitaallasten jaarlijks gelijk te laten blijven is gekozen voor de annuïtaire afschrijvingsmethode.

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de verwachte levensduur en worden op grond van de door de raad in 2011 vastgestelde nota waarderings-, activerings- en afschrijvingsbeleid, en de in de verordening ex artikel 212 Gemeentewet opgenomen afschrijvingstabel berekend.

In de nota waarden en afschrijven 2011 is ook besloten om in principe investeringen van maatschappelijk nut te activeren en af te schrijven over de geschatte levensduur.

Panden worden afgeschreven tot de ook in deze nota opgenomen bepaling inzake restwaarden van panden.

De afschrijving start in het jaar dat volgt op het moment van ingebruikname. Jaarlijks wordt wel rente berekend over de boekwaarde van die investering per 1 januari.

Verwachte duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Op basis van de notitie Waardering vastgoed van de commissie BBV bestaat bij vastgoed met een bedrijfseconomische functie de mogelijkheid dat een duurzame waardevermindering moet worden verantwoord. Dit wordt jaarlijks beoordeeld door vergelijking met de WOZ waarde.

Volgens de nieuwe BBV regels wordt op buiten gebruik gestelde, leegstaande gebouwen niet meer afgeschreven. Wanneer het gebouw bestemd is om te verkopen moet het overgeheveld worden naar de vlottende activa op de balans.

Langlopende geldleningen

De verstrekte langlopende geldleningen zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke waarde minus de ontvangen aflos-singen.

Aandelen in gemeenschappelijke regelingen alsmede deelnemingen

De aandelen en deelnemingen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingswaarde.

Voorraden

De voorraden onderhanden werk zijn gewaardeerd tegen werkelijke aanschafprijs en de vervaardigingskosten, verminderd met gerealiseerde opbrengsten en, indien van toepassing, verminderd met een voorziening voor verwachte verliezen, op basis van de eindwaarde van het saldo van de grondexploitatie.

Voorraad leegstaande panden

Volgens de nieuwe BBV regels hoort van buiten gebruik gestelde gemeentelijke gebouwen, bestemd om te worden verkocht, de boekwaarde te worden overgebracht van de materiële vaste activa naar de voorraden, onder de vlottende activa.

Als de marktwaarde van het gebouw lager is dan de boekwaarde dient deze te worden afgewaardeerd.

Wanneer de actuele waarde van een pand hoger is dan de boekwaarde dient het bedrag vermeld te worden in de toelichting op de balans.

Overige vorderingen en liqui-de midde-len

Deze zijn opgenomen tegen de nominale waarde, verminderd met eventueel gevormde voorzieningen voor mogelijke oninbaarheid.

Reserves en voorzieningen

De reserves en voorzieningen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Met ingang van 2003 wordt geen rente meer toegevoegd aan de reserves en voorzieningen. Dit is conform het raadsbesluit van 2 september 2002.

Opgenomen langlopende geldleningen

De langlopende geldleningen zijn opgenomen tegen de oorspronkelijke waarde minus de verstrekte aflossingen.

De verschuldigde rente is op stelsel van baten en lasten verantwoord.

Overige rekening cou-rantsaldi en overige schulden

Deze zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

Balans

Balans per 31 december 2017

ACTIVA <i>(bedragen x € 1.000,-)</i>	Ultimo 2017	Ultimo 2016
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa		
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	4.766	3.722
Materiële vaste activa	68.447	64.881
- Investeringen met een economisch nut	36.264	37.240
- Investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	21.050	19.521
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	7.152	4.901
- Strategische verwervingen	3.981	3.219
Financiële vaste activa	8.286	9.094
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	663	663
- Leningen aan:		
- woningbouwcorporaties	59	62
- deelnemingen	1.673	2.207
- openbare lichamen bedoeld in art.1 lid a wet Fido	1.403	1.432
- overige langlopende leningen u/g	4.488	4.730
Totaal vaste activa	81.499	77.697
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	86.484	85.079
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	86.297	85.079
- Gereed product en handelsgoederen	187	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	5.655	10.325
- Vorderingen op openbare lichamen	5.247	4.749
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	0
- Rekening courantverhouding met het Rijk	0	4.500
- Overige vorderingen	408	1.076
Liquide middelen	764	975
- Banksaldi	764	975
Overlopende activa	3.402	2.945
- Nog te ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen voor een specifiek bestedingsdoel	1.442	577
- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	1.960	2.368
Totaal vlottende activa	96.305	99.324
Totaal generaal	177.804	177.021

Balans per 31 december 2017

PASSIVA <i>(bedragen x € 1.000,-)</i>	Ultimo 2017	Ultimo 2016
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	31.929	27.821
- Algemene reserves	16.137	15.485
- Bestemmingsreserves	9.227	8.658
- Gerealiseerd resultaat	6.565	3.678
Voorzieningen	4.147	3.713
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.147	3.713
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	122.500	133.000
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	7.500
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	112.500	115.500
- publiekrechtelijke lichamen	10.000	10.000
Totaal vaste passiva	158.576	164.534
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	12.334	7.358
- Kasgeldleningen	0	0
- Banksaldi	10.501	4.536
- Overige schulden	1.833	2.822
Overlopende passiva	6.894	5.129
- Nog te betalen verplichtingen	2.826	2.653
- Ontvangen voorschotten van Europese en Nederlandse overheidslichamen voor een specifiek bestedingsdoel	1.564	1.170
- Overige vooruitontvangen bedragen	2.504	1.306
Totaal vlotten activa	19.228	12.487
Totaal generaal	177.804	177.021

Gewaarborgde geldleningen

116.993

121.887

Toelichting op de balans

Vaste activa

- **Immateriële vaste activa**

De immateriële vaste activa betreft de door deze gemeente aan diverse instellingen verstrekte bijdragen in door hun gedane investeringen in vaste activa.

Voorheen verantwoord onder de financiële vaste activa, maar volgens de nieuwe BBV regels m.i.v. jaarrekening 2016 te verantwoorden onder de Immateriële vaste activa.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Afschr. termijn	Boekwaarde per 01.01.2017	Investeringen in het jaar	Desinvesteringen in het jaar	Bijdragen derden / dekk.reserve	Afschrijv. in het jaar	Boekwaarde per 31.12.2017
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	20-40	3.722	1.130	0	0	86	4.766

Het betreft de volgende bijdragen:

- LOC Zwijndrecht, onderwijsvoorzieningen, raadsbesluit van 7 april 2003
- Praktijkonderwijs Zwijndrechtse Waard, raadsbesluit van 16 oktober 2012
- Investeringsbijdrage in zorggebouw JSPP, raadsbesluit van 9 mei 2016

- **Materiële vaste activa**

De materiële vaste activa worden onderscheiden in activa met een economisch en maatschappelijk nut. In onderstaand overzicht wordt per soort materiële vaste activa inzicht gegeven in het verloop van de desbetreffende activa.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Afschr. termijn	Boekwaarde per 1.1.2017	Investeringen in het jaar	Afwaarderingen in het jaar	Leegstaande panden naar voorraden	Bijdragen derden / dekk.reserve	Afschrijv. in het jaar	Boekwaarde per 31.12.2017
Economisch nut (EN)								
Gronden en terreinen	0-40	3.926	0			0	1	3.925
Bedrijfsgebouwen	5-50	29.532	378		187	139	884	28.700
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken EN zonder heffing	3-50	2.584	0			0	57	2.527
Machines, apparaten en installaties EN zonder Heffing	5-50	414	0	14		0	37	363
Overige materiële activa EN zonder Heffing	10-25	784	26	10		0	51	749
Totaal Economisch nut		37.240	404	24	187	139	1.030	36.264
Economisch nut met heffing								
Grond-weg-waterbouwk. werken EN met heffing	3-50	15.992	2.010	0		0	217	17.785
Machines, apparaten en installaties EN met heffing	5-50	3.304	283	0		0	526	3.061
Overige materiële activa EN met heffing	10-25	225	0	0		0	21	204
Totaal Economisch nut met heffing		19.521	2.293	0		0	764	21.050
Maatschappelijk nut (MN)								
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken MN	3-50	4.899	2.402	160		-323	325	7.139
Overige materiële activa MN	5-20	2	113	0		102		13
Totaal Maatschappelijk nut		4.901	2.515	160		-221	325	7.152
Strategische verwervingen - gronden inclusief slooppanden		3.219	762	0		0	0	3.981
Totaal materiële vaste activa		64.881	5.974	184	187	-82	2.119	68.447

Per categorie activa worden hieronder de belangrijkste mutaties - exclusief afschrijvingen / aflossingen - genoemd:

(bedragen x € 1.000)

	Investering	Bijdragen derden/ dekkingen uit reserve / Afwaaording	
IMMATERIELE VASTE ACTIVA			
Investeringsbijdrage Zorggebouw Jeugdspeelpark	1.130	0	
MATERIELE VAST ACTIVA			
ECONOMISCH NUT			
Bedrijfsgebouwen			
CAI Proj; nieuw binnenbad zwembad	89	139	De bijdrage van CAI bedraagt 1,0 miljoen. De totale investeringskosten bouw zwembad t.m. 31.12.2017 bedragen 0,139 miljoen. Een bedrag van 0,861 miljoen is daarom overgebracht naar de passivazijde van de balans, overlopende passiva, als vooruitontvangen baat.
Huisvestingsplan Baxhuis	7		
Voorbereidingskrediet scholencluster Kruiswiel	251		
Vervanging pantry's gemeentehuis	10		
Nieuwbouwkrediet W. de Zwiijgerschool 2017	21		
Gemeentewerf		187	Overgebracht naar de vlottende activa onder voorraad gereed product
	<u>378</u>	<u>326</u>	
Machines, apparaten en installaties EN zonder Heffing			
Radiatoren en leidingen Bouquet		14	Afwaaording boekwaarde i.v.m. verkoop v/m pand Bouquet
	<u>0</u>	<u>14</u>	
Overige materiele activa EN zonder Heffing			
CV installatie en CV regeling Bouquet		10	Afwaaording boekwaarde i.v.m. verkoop v/m pand Bouquet
Uitbreiding begraafplaats: kindergraven en ument	25		
Herinrichting raadszaal	1		
	<u>26</u>	<u>10</u>	
ECONOMISCH NUT met Heffing			
Grond-weg-waterbouwk.werken MN met heffing			
Wateroverlast diverse investeringen	37		
Vervanging drukrioleringspompen	44		
Vervangen riolering	986		
Aanleg regenwaterriool	928		
Vervanging gemalen	15		
	<u>2.010</u>	<u>0</u>	
Machines, apparaten en installaties EN met heffing			
Ondergronds Kliko systeem, div.invest.jaren	283		
	<u>283</u>	<u>0</u>	
MAATSCHAPPELIJK NUT			
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken			
Doortrekken Antoniuslaan	521	-962	Het is de bedoeling dat bepaalde inkomsten, die in de afgelopen jaren ten gunste van deze investering geboekt zijn, ingebracht worden in de reserve kapitaallasten. Daarvoor is een overboeking nodig geweest van die inkomsten naar de exploitatie. Omdat de inkomsten van 2015 en 2016 groter zijn dan die in 2017 komt hier een negatief saldo uit. Dit veroorzaakt dus het negatieve saldo op grond-, weg- en waterbouwkundige werken MN van € 323.000,-.
Doortrekken Antoniuslaan - aanvullende maatreg	1.751	570	Subsidie Prov.ZH € 495.000,- overige opbrengsten € 75.000,-.
Plan Sandelingenknoop	103	69	Subsidie Provincie Zuid Holland 2017
Voorbereidingskrediet nieuwbouw Jeugdspeelpark	27		
Boekwaarde diverse investeringen Jeugdspeel park		160	
	<u>2.402</u>	<u>-163</u>	
Overige materiële activa			
Diverse CAI Projecten, excl. zwembad	113	102	Bijdrage CAI in het project hanging baskets en Waalvisie
Strategische verwervingen			
Mutatie op de boekwaarde Zuidwende-Z 31-12-2	-181		Afrekening met Gerefomedeerde Gemeente inzake Petramerkerk
Gronden Centumgebied, v/h BIE	943		
	<u>762</u>	<u>0</u>	

De investeringen met een maatschappelijk nut worden in onderstaande tabel gerubriceerd per product weergegeven met vermelding van de gehanteerde afschrijvingstermijnen:

Product	Afschrijvingstermijnen
Betonnen bruggen	50 jaar ann
Wegen	35 jaar ann
Stalen bruggen	30 jaar ann
Lichtmasten, beregeningsinstallaties sportvelden	25 jaar ann

Aanleg/renovatie sportvelden (excl.grondaankoop), parken, speelplaatsen, asfaltdeklagen, herstraten, houten bruggen, duikers	20 jaar ann
Lichtmastarmaturen, kunstgrasveld sportpark	15 jaar ann
Abri's, drainage, kunstgrasrapveldjes ihkv speelruimteplan	10 jaar ann
Speelplaatsjes	5 jaar ann
Wanneer een activum hierboven	
niet vermeld is, geldt annuïtaire	
afschrijving op grond van een	
door het college bepaalde geschatte levensduur.	

Financiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde 01.01.2017	Vermeerdering 2017	Aflossingen 2017	Boekwaarde 31.12.2017
Kapitaalverstrekking aan :				
- Deelnemingen	663	0	0	663
Leningen aan :				
- Woningbouwcorporaties	62	0	3	59
- Deelnemingen	2.207	0	534	1.673
- Openbare lichamen als bedoeld in art.1 lid a van de wet Fido	1.432	0	29	1.403
Overige langlopende leningen u/g				
- Woningfinancieringsregeling gemeentepersoneel	4.282	0	242	4.040
- Startersleningen	448	0	0	448
Totaal financiële vaste activa	9.094	0	808	8.286

Toelichting op de belangrijkste mutaties:

Leningen

Deelnemingen: De historische kosten Rom-D zijn verlaagd met de opbrengsten van (grond)verkoop.

Openbare lichamen : Dit betreft de jaarlijkse aflossing van de lening aan de Veiligheidsregio ZHZ.

Overige langlopende leningen u/g.

Woningfinancieringsregeling gemeentepersoneel:

Vrijwillig extra afgelost in 2017 is € 26.000 en geheel afgelost vanwege verkoop van de woning of oversluiten van de hypotheek is een bedrag van € 180.830. De normale jaarlijkse aflossingen bedragen € 35.100.

Flottende activa

Voorraden

Onderhanden werk

(bedragen × € 1.000)

Grondexploitatie	Boek- waarde 01.01.2017	Inves- teringen	Inkomsten	Boek- waarde 31.12.2017	Uitname voorziening verlieslatend complex	Balans- waarde 31.12.2017	Nog te maken kosten	Nog te rea- liseren op- brengsten	Verwacht resultaat
Bedrijventerrein Ambachtse zoom	13.159	1.385	0	14.544		14.544	18.101	35.190	2.544
Ambachtse zoom Fase 1a en groene zone	312	46	0	358		358	303	1.310	649
De Volgerlanden - GREX	73.344	8.590	9.814	72.120		72.120	46.704	117.375	-1.449
Voorzien verlies De Volgerlanden	-2.924		-2.199	-725		-725			
Project Centrumgebied	1.188	-1.188		0		0	0	0	0
Totaal	85.079	8.833	7.615	86.297	0	86.297	65.108	153.875	1.744

Voorraad gereed product en handelsgoederen

(bedragen × € 1.000)

	Boek- waarde 01.01.2017	Over uit MVA bedrijfs- gebouwen	Boek- waarde 31.12.2017
Voormalige gemeentewerf	0	187	187
Totaal	0	187	187

De cijfers bij de grex'en zijn gebaseerd op de grondexploitaties 2017. Deze grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd. Dat stelt ons in staat om tijdig beheersmaatregelen te nemen, mocht het geprognosticeerde eindresultaat te ver uit beeld dreigen te raken. Het voorziene verlies De Volgerlanden bedraagt 50% van de eindwaarde van het geprognosticeerde resultaat van de grondexploitatie. De grondexploitatie is gebaseerd op een inschatting van de gemeente van het meest waarschijnlijke scenario. De werkelijke ontwikkeling is onzeker en afhankelijk van de ontwikkelingen op de woningmarkt en de concrete vraag naar nieuwbouwwoningen in deze gemeente. Het is niet uitgesloten dat de financiële uitkomsten van de grondexploitatie zal afwijken van waar nu in de jaarrekening rekening mee is gehouden. Een gekwantificeerde inschatting van het risico dat de werkelijke ontwikkeling in negatieve zin af wijkt van de grondexploitatie is verwerkt in de paragraaf weerstandsvermogen van de jaarstukken.

Voorzien verlies De Volgerlanden:

Het nadelig saldo van De Volgerlanden komt lager uit dan werd verwacht en is verlaagd ten gunste van de exploitatie.

Het betreft de afdelingen BOR en B&O, exclusief leidinggevend en managementassistenten.

Van de afdeling bestuurszaken wordt maar voor enkele personen loonkosten aan taakvelden toegerekend: uren voor projectcommunicatie, uren in verband met V&H en uren in verband met veiligheid.

Voormalige gemeentewerf:

De boekwaarde van de voormalige gemeentewerf is € 187.450,--.

De getaxeerde waarde van het gemeentewerfterrein bedraagt € 1.725.000,--.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo op 01.01.2017	Vermeerdering 2017	Vermindering 2017	Saldo op 31.12.2017
Vorderingen op openbare lichamen	4.749	17.616	17.118	5.247
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	4.500	4.500	0
Rekening courantverhouding met het Rijk	4.500	0	4.500	0
Overige vorderingen - debiteuren	1.292	81.363	81.971	684
- Voorzien dubieuze debiteuren GBD	-107	-26	-23	-110
- Voorzien dubieuze debiteuren ALD	-109	-57	0	-166
Totaal	10.325	103.396	108.066	5.655

Toelichting op voorzien dubieuze debiteuren:

De GBD hanteert als prognose oninbaar een percentage van de begrote belastingopbrengsten. Voor 2017 een percentage van 0,5% van ca. € 11.000.000 dat is € 56.000 voorzien oninvorderbaar. Over de oudere jaren tot en met 2016 is er een bedrag van € 54.000 berekend.

Voor de voorzien oninvorderbare debiteuren ALD werd vanaf 2012 met een vast percentage gerekend van 4,5% van het openstaande debiteurensaldo per 31 december van een rekeningjaar.

Met ingang van 2015 wordt post voor post bekeken of deze voor 100% of 50% als mogelijk oninvorderbaar moet worden ingeschat. Hierin wordt meegewogen de ouderdom van de vordering en het soort vordering. Het bedrag voor mogelijk oninvorderbaar voor 2017 is berekend op € 170.000.

Liquide middelen

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo op 01.01.2017	Saldo op 31.12.2017
ING bank	10	0
BNG bank	951	749
Rabobank	14	15
Totaal	975	764

Het saldo van onze algemene betaalrekening bij de BNG stond per 31-12-2017 negatief.

Een negatief banksaldo moet aan de passivazijde van de balans worden verantwoord.

Zie onder schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar.

Onze bankrekening voor de gemeentelijke belastingen staat wel positief.

Overlopende activa

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo op 01.01.2017	Vermeerdering 2017	Vermindering 2017	Saldo op 31.12.2017
Vooruitbetaalde kosten	624	130	619	135
Nog te ontvangen van Europese en Nederlandse overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel *	577	1.052	187	1.442
Overige nog te ontvangen baten ALD **	1.584	1.291	1.588	1.287
Nog te ontvangen baten GBD	160	538	160	538
Totaal	2.945	3.011	2.554	3.402

* Zie onderstaande specificatie

** Een specificatie van deze nog te ontvangen baten is te vinden in deel IV, staat 5.

Specificatie nog te ontvangen Europese en Nederlandse overheidslichamen

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo op 01.01.2017	Vermeerdering 2017	Vermindering 2017	Saldo op 31.12.2017
NTO subsidie Provincie Z-H tbv doortrekken Antoniusl	414	0	187	227
NTO subsidie Provincie Z-H tbv verlengde Antoniuslaar	163	0	0	163
NTO subsidie Provincie Z-H tbv doortrekken Antoniusl	0	652	0	652
NTO subsidie Provincie Z-H tbv aanvull.maatr.Anton.la:	0	331	0	331
NTO subsidie Provincie Z-H tbv Sandelingenkopp	0	69	0	69
	577	1.052	187	1.442

PASSIVA

Vaste passiva

- Eigen vermogen

Reserves

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo op 01.01.2017	Resultaatbestemm. 2016 - toevoeging	Vermeerdering 2017	Vermindering 2017	Saldo op 31.12.2017
Algemene Reserve	7.983	933	563	0	9.479
Te bestemmen resultaat 2017			6.565	0	6.565
Algemene Reserves Grondexploitatie	5.001	1.910	0	2.131	4.780
Algemene Reserve Projecten	2.501	0	0	623	1.878
Bestemmingsreserves	2.794	835	485	888	3.226
Egalisatiereserves	5.864	0	278	141	6.001
Stand van de reserves inclusief resultaat 2017	24.143	3.678	7.891	3.783	31.929

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten moet van elke reserve de aard en reden worden toegelicht. Op 3 oktober 2011 heeft de gemeenteraad de beleidsnotitie reserves en voorzieningen vastgesteld. De reserves en voorzieningen zijn beoordeeld op de juiste rubricering volgens het BBV.

In navolgende specificatie van vermeerderingen en verminderingen zijn de mutaties verwerkt die betrekking hebben op de exploitatie en balansposten.

Na dit overzicht volgt per reserve een toelichting op de gemuteerde bedragen plus de reden voor de reserve.

Specificatie : (bedragen x € 1.000)

Reserve	Saldo op 01.01.2017	Resultaatbestemm. 2016	Vermeerdering toevoeging	Vermindering 2017	Vrijval 2017	Saldo op 31.12.2017
Algemene reserve	7.983		933	563	0	9.479
Algemene Reserve Grondbedrijf	5.001		1.910	0	2.131	4.780
Algemene Reserve Projecten	2.501		0	0	623	1.878
Totaal Algemene reserves exclusief resultaat	15.485		2.843	563	2.754	16.137

Reserve	Saldo op 01.01.2017	Resultaatbestemm. 2016	Vermeerdering toevoeging	Vermindering 2017	Vrijval 2017	Saldo op 31.12.2017
Nalatenschap mw. Spoor- v. Tichelt (effecten)	120			71	14	177
Rendement nalatenschap mw. Spoor- v. Tichelt	71			-71		0
Reserve vakantiegeld	171				171	0
Reserve sociaal domein	955		550	320	703	1.122
Nieuwbouw / renovatie zwembad	200			-200		0
Reserve boekwaarde zwembad	559		83	200		842
Friciekosten regionale samenwerking	219					219
Bestemmingsreserve lokale demografische groei	0		202	149		351
Bestemm.reserve beheerskosten startersleningen	90					90
Onderhoudsreserve openbare gebouwen MOP	51			16		67
Bovenwijkse voorzieningen	357					357
Totaal Bestemmingsreserves	2.794		835	485	888	3.226

Reserve	Saldo op 01.01.2017	Resultaatbestemm. 2016	Vermeerdering toevoeging	Vermindering 2017	Vrijval 2017	Saldo op 31.12.2017
Begraafplaatsen	548			17	0	565
Wegbeheer	1.745			25	141	1.629
Openbare verlichting	197			232	0	429
Renteschommelingen	3.374			4	0	3.378
Totaal Egalisatiereserves	5.864		0	278	141	6.001

Toelichting op de mutaties en het doel van de reserves

ALGEMENE RESERVES

- Algemene reserve

Doel:

Voldoende weerstand te hebben om onverwachte tegenvallers of calamiteiten op te kunnen vangen.

Mutaties:

Het positieve resultaat van de jaarrekening 2016 bedroeg € 3.678.440.

Het na de resultaatsbestemming 2016 resterende bedrag van € 932.830,-- is in 2017 aan de Algemene reserve toegevoegd.

Naar aanleiding van de winternota 2017 zijn de volgende bedragen toegevoegd:

de opbrengst van de verkoop van het pand Witte de Withstraat 59 (v/m Bouquet) verminderd met de afgewaardeerde boekwaarde van het pand, per saldo € 316.960,--.

De lager uitgevallen kosten in verband met het faillissement van de Stichting To Be, per saldo € 246.000,--.

- Reserve Grondbedrijf Algemeen

Doel:

Ter afdekking van risico's en verliezen binnen het grondbedrijf.

Aanwending opgenomen in de op 7-11-2005 vastgestelde nota grondbeleid.

Mutaties:

Naar aanleiding van de resultaatsbestemming 2016 is een bedrag van € 1.910.000,-- gestort in de Algemene reserve Grondbedrijf. Bestaande uit het voordelig saldo van de afgesloten GREX Zuidwende- zuid van € 232.000,-- en de verlaging van het voorzien verlies op de GREX Volgerlanden met € 1.678.000,--.

In de raad van 1 juni 2017 is besloten de afrekening van het Perenlaantje te dekken uit de algemene reserve grondbedrijf en uit de algemene reserve projecten. (zie hier onder)

Een bedrag van € 1.763.200,-- komt ten laste van de AR Grondbedrijf.

Op 5 maart 2018 besloot de raad de GREX Centrumgebied bij de jaarrekening 2017 af te sluiten en over te brengen naar de vaste activa op de balans, onder de strategische gronden.

De boekwaarde in de GREX was echter hoger dan de taxatiewaarde en besloten is om het nadelig verschil, van € 368.000,-- , te dekken uit de algemene reserve grondbedrijf.

- Algemene reserve Projecten**Doel:**

Afdekken extra kosten bij uitvoering van gemeentelijk projecten.

In de kadernota 2017 is besloten de egalisatie reserve bestedingsbeperkingen om te vormen tot de Algemene reserve Projecten.

Mutaties:

In de raad van 1 juni 2017 is besloten de afrekening van het Perenlaantje te dekken uit de algemene reserve projecten en uit de algemene reserve grondbedrijf. (zie hierboven)

Een bedrag van € 623.000,-- komt ten laste van de algemene reserve projecten.

BESTEMMINGSRESERVES**- Nalatenschap mw. Spoor- van Tichelt****Doel:**

Was: Afdekking ingebracht kapitaal in beleggingsfondsen.

In de raad van 1-12-2016 is besloten deze reserve, samen met de reserve rendement Spoorfonds, tot en met 2027 te bestemmen voor incidentele subsidies i.h.k.v. de subsidieverordening Familie Spoor- fonds.

Deze reserve was ooit gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingswaarde. Alleen bij aankoop of verkoop van de beleggingen werd deze reserve gemuteerd.

De beleggingsportefeuille is in 2013 verkocht.

In de loop van 2016 is besloten de reserve in stand te houden en in te zetten voor doeleinden met een sociaal-maatschappelijk belang.

Mutaties:

Een bedrag van € 6.100,-- is ten gunste van de exploitatie gebracht ter afdekking van de kosten van de AED installatie en een bedrag van € 8.300,-- ter dekking van de hoger uitgevallen kosten i.v.m. behouden van de familie Spoor erfenis.

Het saldo van de rendementsreserve nalatenschap familie Spoor is toegevoegd aan deze reserve, een bedrag van € 71.400,-- . Dit n.a.v. het besluit in de Kadernota 2018.

- Rendement nalatenschap mw. Spoor- van Tichelt

Doel:

Bij raadsbesluit van 2 mei 1967 is het statuut dat de bestemming en beheer van de nalatenschap regelt, vastgesteld. Dit statuut is het laatst gewijzigd bij raadsbesluit van 21 december 1992. Dit betreft de dekking van de uitgaven op het gebied van openbare orde en veiligheid, cultuur en recreatie, maatschappelijke dienstverlening en Volksgezondheid.

Mutaties:

In de Kadernota 2018 is besloten om de rendementsreserve nalatenschap mw. Spoor- van Tichelt op te heffen en het saldo van € 71.400,-- in de reserve nalatenschap (zie hierboven) te storten.

- Vakantiegeld**Doel:**

De door de invoering van het Individueel Keuze-budget uit te moeten betalen vakantierechten (extra last van 7 maanden) te kunnen uitkeren.

Mutaties:

In 2017 zijn de extra lasten van 7 maanden vakantiegeld uitbetaald.

Het saldo van de reserve, € 171.240,-- , is ten gunste de exploitatie gebracht om die kosten af te dekken. De reserve kan opgeheven worden.

- Reserve 3 decentralisaties**Doel:**

Het dekken van eventuele tegenvallers die zich voor- doen bij de buraps en de jaarrekeningen van de SO Jeugd ZHZ en de SDD die ontstaan zijn door de nieuwe taken rondom Participatiewet, WMO en Jeugdhulp. Na 3 jaar zal deze reserve vrijvallen ten gunste van de Algemene reserve.

Mutaties:Onttrekkingen

Vanuit de Winternota 2016 volgde nog een te onttrekken bedrag van 7.000,-- ter dekking van de kosten t.b.v. knelpunten jeugd.

In de Kadernota 2018 is besloten de extra kosten m.b.t. inkomensondersteuning, € 154.000,-- , en de extra kosten m.b.t. veilig thuis SOJ, € 86.000,-- , uit deze reserve te dekken.

In de raad van 4 september 2017 is besloten tot een dekking van € 8.000,-- t.b.v. de kosten lokale impuls jeugdhulp.

Toevoegingen

Naar aanleiding van de resultaatsbestemming jaarrekening 2016 is een bedrag van € 550.000,-- toegevoegd aan deze reserve.

In de raad van 1 juni 2017 is besloten een bedrag van € 42.000,-- vanuit de middelen voor lokale initiatieven

Beschermd Wonen toe te voegen aan de reserve 3D, ter afdekking van de nog te maken kosten in 2018 m.b.t. de doorontwikkeling Sociaal Wijkteam.

In de Winternota 2017 is besloten de reserve 3 decentralisaties te handhaven maar de reserve te herbenoemen tot reserve sociaal domein. De looptijd wordt gekoppeld aan de integratie uitkering van het Rijk.

Het maximumsaldo van de reserve is gesteld op € 1.500.000,--.

- Reserve sociaal domein

Doel:

Alle mee- en tegenvallers te storten of te onttrekken die ontstaan na de verwerking van de primaire begrotingen. (Met uitzondering van bijzonder grote nadelen.)

Mutaties:

Naar aanleiding van het besluit in de Winternota 2017 is per saldo is € 448.000,-- onttrokken aan de reserve sociaal domein ter afdekking van diverse kosten i.v.m. inkomensondersteuning, minimabeleid, Drechtwerk, WMO en Knoppennotitie.

Een bedrag van € 278.000,-- is toegevoegd in verband met voordelen inloof functie GGZ, Beschermd wonen en het voordelig resultaat 2016 van de DGJ.

- Nieuwbouw / renovatie zwembad**Doel:**

Bekostiging van eventuele nieuwbouw van een zwembad of van een algehele renovatie van het bestaande zwembad.

Mutaties: Het saldo van deze reserve is toegevoegd aan de reserve boekwaarde zwembad. (voorheen reserve onuitstelbaar groot onderhoud zwembad)

- Onuitstelbaar groot onderhoud zwembad De Louwert**Doel:**

Het kunnen betalen van de kosten van niet uit te stellen onderhoud aan het zwembad.

Mutaties:

De reserve is herbenaemd tot Reserve boekwaarde zwembad.

- Reserve boekwaarde zwembad**Doel:**

Inzetten van het saldo van deze reserve ter afdekking van de af te waardenen boekwaarde vanwege de nieuwbouw binnenbad zwembad De Louwert.

Mutaties:

Via resultaatsbestemming 2016 is een bedrag van 83.000,-- aan deze reserve toegevoegd en is het saldo van de reserve onuitstelbaar groot onderhoud zwembad De Louwert, een bedrag van € 200.000,-- toegevoegd.

- Friciekosten regionale samenwerking**Doel:**

Ter afdekking van eventuele nabetalings i.h.k.v. de bedrijfsvoering.

Mutaties: geen

- Reserve demografische groei**Doel:**

Opvangen van de lokale demografische groei als gevolg van internationale ontwikkelingen.

Mutaties:

Bij de jaarrekening 2016 is besloten een bedrag van € 202.000,-- te storten in deze nieuw te vormen reserve.

Een bedrag van € 91.500,-- , zijnde het positieve saldo van de posten huisvesting en begeleiding statushouders is toegevoegd aan de reserve. Vanuit de december circulaire is ook nog een bedrag van € 17.700,-- toegevoegd.

De afrekening 2017 van de SDD betreffende de impuls statushouders ten bedrage van € 40.000,-- , is toegevoegd aan deze reserve.

- Beheerskosten startersleningen**Doel:**

Het betalen van de kosten die voortvloeien uit de uitvoering van de regeling voor startersleningen door Stimuleringsfonds VhV Nederland.

Mutaties: geen

- Onderhoudsreserve openbare gebouwen MOP**Doel:**

Het saldo tussen begrote kosten en werkelijke kosten van de openbare gebouwen, voor de jaren 2017 tot en met 2021 beschikbaar te houden voor latere jaren.

Mutaties:

Het positieve saldo tussen begrote kosten en werkelijke kosten voor het onderhoud van diverse gemeentelijke gebouwen bedroeg in 2017 per saldo € 15.755,--, dat bedrag is toegevoegd aan deze reserve.

- Reserve bovenwijkse voorzieningen**Doel:**

Treffen van voorzieningen waarvan het nut boven de individuele planontwikkeling uitstijgt.

Mutaties: geen.

-Reserve Kapitaallasten**Doel:**

Dekking van de afschrijvingen die voortvloeien uit de verplichte activering van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Mutaties:

Geen.

Bij de Winternota 2017 is besloten een reserve kapitaallasten te vormen ter dekking van de kapitaallasten voortvloeiend uit investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. (MN)

De bijdragen derden en de dekking uit eigen middelen, kunnen toegevoegd worden aan de reserve.

- Egalisatiereserve Begraafplaatsen**Doel:**

De kosten voor het onderhoud van begraafplaatsen te kunnen betalen.

Mutaties:

Er is in 2017 ook weer € 10.000 toegevoegd voor afdekking van de te maken kosten in verband met het ruimingsplan, zoals opgegeven in het exploitatieplan van 2014.

Het exploitatiesaldo begraafplaatsen 2017 is toegevoegd aan de reserve, een bedrag van € 7.450,--.

- Egalisatiereserve Wegbeheer**Doel:**

Gelijkmatige spreiding van kosten in de tijd.

In de uitvoering van de projecten ontstaan fluctuaties in de uitgaven. Met deze reserve worden de kosten in de begroting geëgaliseerd.

Het saldo tussen begroot en werkelijk van de exploitatiepost groot onderhoud wegen wordt jaarlijks toegevoegd of onttrokken aan de reserve.

Mutaties:

Het positieve saldo op de post groot onderhoud wegen in 2017 bedraagt € 24.660,-- en is toegevoegd aan de reserve.

De vermindering betreft de vaste dekking van de extra onderhoudskosten van € 141.270,-- zoals geraamd in het wegenplan 2013-2024.

- Egalisatiereserve Openbare verlichting**Doel:**

Gelijkmatige spreiding van kosten in de tijd.

In de uitvoering van de projecten ontstaan fluctuaties in de uitgaven. Met deze reserve worden de kosten in de begroting geëgaliseerd.

Het saldo tussen raming en werkelijkheid op de post onderhoud openbare verlichting wordt jaarlijks toegevoegd of onttrokken aan de reserve.

Mutaties:

Het exploitatiesaldo op de posten onderhoud openbare verlichting bedroeg € 232.00,-- , dit is ten gunste van de reserve gebracht.

- Egalisatiereserve Renteschommelingen**Doel:**

Opgangen van schommelingen in de rentekosten als gevolg van het verschil tussen marktrente en de begrote rente.

Mutaties:

In de woningfinancieringsregeling gemeentepersoneel is ooit bepaald dat de boeterente die men aan de gemeente verschuldigd is in verband met een renteherziening ten gunste van deze reserve moet komen.

Een bedrag van € 3.660,-- is toegevoegd.

Vreemd vermogen lang

Voorzieningen

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo op 01.01.2017	Vermeerdering 2017	Vermindering 2017	Vrijval 2017	Saldo op 31.12.2017
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.713	446	12		4.147
Totaal	3.713	446	12	0	4.147

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten moet van elke voorziening de aard en reden te worden toegelicht. In de gemeenteraadsvergadering van 3 oktober 2011 is de beleidsnotitie reserves en voorzieningen vastgesteld. In die notitie is onder meer het algemene financieel beleidskader opgenomen waaraan een voorziening voortaan moet voldoen.

In onderstaand overzicht van vermeerderingen en verminderingen zijn de mutaties verwerkt die betrekking hebben op de exploitatie en balansposten.

Na dit overzicht volgt per voorziening een toelichting op de gemuteerde bedragen plus de reden van de voorziening.

(Bedragen x € 1.000)

Voorziening	Saldo op 01.01.2017	Vermeerdering 2017	Vermindering 2017	Vrijval 2017	Saldo op 31.12.2017
Voormalig personeel	73		12		61
Voorziening riolering	3.640	446			4.086
Totaal VZ voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.713	446	12	0	4.147

Toelichting op de mutaties en reden voor de voorzieningen.

DOELVOORZIENINGEN

- Voorziening voormalig personeel

Doel:

Nabetaling aan voormalig personeel en pensioenvoorziening wethouders.

Mutaties:

Een bedrag van € 12.000,-- is onttrokken ten gunste van de exploitatie vanwege de dekking van de gemaakte kosten ten behoeve van voormalig personeel.

- Voorziening riolering

Doel:

De voorziening dient, zoals in het GRP is opgenomen, ter egalisatie van de rioleringskosten en - opbrengsten. Bedragen die niet worden uitgegeven worden, toegevoegd aan deze voorziening. Uitgangspunt is dat op deze manier de riolinkomsten ten goede komen aan deze taak.

Mutaties:

In 2017 is het saldo van de baten en de lasten op het product riolering, een bedrag van € 445.920,-- aan de voorziening toegevoegd.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Bij de vaste schulden hebben zich de volgende mutaties voorgedaan:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo op 01.01.2017	Vermeerdering 2017	Vermindering 2017	Saldo op 31.12.2017
Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellinge	7.500		7.500	0
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	115.500	15.000	18.000	112.500
Publiekrechtelijke lichamen	10.000			10.000
Totaal	133.000	15.000	25.500	122.500

De rentelasten in 2017 met betrekking tot de langlopende schulden bedragen in totaal € 2,61 miljoen. Onder de vaste schulden per 31 december 2017 is een bedrag van € 9,0 mln. opgenomen voor een lening die op dat moment een resterende looptijd heeft van korter dan één jaar.

Flottende passiva

Netto-flottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo op 01.01.2017	Vermeerdering 2017	Vermindering 2017	Saldo op 31.12.2017
Kasgeldleningen	0			0
Banksaldi	4.536	5.965		10.501
Overige schulden	2.822	134.074	135.064	1.833
Totaal	7.358	140.039	135.064	12.334

Het saldo van onze algemene betaalrekening bij de BNG was per 31 december 2017 negatief. Volgens de BBV regels hoort dat aan de passivazijde van de balans te worden verantwoord onder kortlopende schulden. (zie ook de toelichting aan de activakant onder liquide middelen)

Overlopende passiva

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Saldo op 01.01.2017	Vermeerdering 2017	Vermindering 2017	Saldo op 31.12.2017
Vooruitontvangen baten	1.306	2464	1.266	2.504
Vooruitontvangsten debiteuren				
Ontvangen voorschotten van Europese en Nederlandse overheidslichamen voor een specifiek bestedingsdoel *	1.170	937	543	1.564
Nog te betalen bedragen **	2.653	1.669	1.496	2.826
Totaal	5.129	5.070	3.305	6.894

* Zie onderstaande specificatie

** De specificatie van de nog te betalen bedragen is te vinden in deel IV, staat 6.

Specificatie voorschotten Europese en Nederlandse overheidslichamen

(bedragen \times € 1.000)

Omschrijving	Saldo op 01.01.2017	Vermeerdering 2017	Vermindering 2017	Saldo op 31.12.2017
Landschapstafel IJsselmonde	418	136	327	227
Mileudienst ZHZ, richtlijnen omgevingslawaaï	9	0	1	8
VVE en GOA	0	53	40	13
ISV Stedelijke vernieuwing - Noordoever	691	4	151	544
Combinatiefuncties	52	0	24	28
Landschapstafel IJsselmonde	0	744	0	744
Totaal	1.170	937	543	1.564

Gewaarborgde geldleningen

De totale restantschuld per 31 december 2017 van de gegarandeerde geldleningen bedraagt € 116,9 mln. en kan als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen \times € 1.000)

Omschrijving	Saldo per 01.01.2017	Waarvan gewaarborgd	Waarborg in 2017	Afgelost in 2017	Restant per 31.12.2017	Waarvan gewaarborgd
Directe borgstellingen	10.746	10.746		274	10.472	10.472
Achtervang WSW	111.141	111.141	4.800	9.420	106.521	106.521
Totaal	121.887	121.887	4.800	9.694	116.993	116.993

Voor toelichting zie deel II van deze jaarrekening, onderdeel 2 financiering, onder risicobeheer.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Verplichtingen

Leerlingenvervoer

Leerlingenvervoer wordt per schooljaar uitgevoerd. Het contract voor het vervoer over de schooljaren tot en met 2017/2018 is in regionaal verband openbaar aanbesteed.

Van de kosten voor het schooljaar 2017/2018 is het deel dat betrekking heeft op het boekjaar 2017, circa € 140.000,- verantwoord in de jaarstukken 2017.

Het bedrag van het schooljaar dat betrekking heeft op 2018, circa € 242.000,- is niet verantwoord in de jaarstukken 2017, in de loop van 2018 komen hier pas de facturen voor.

Verlofrechten 2017

Een aantal medewerkers in dienst van onze gemeente heeft in 2017 verlofrecht opgebouwd maar het verlof niet helemaal opgenomen. In totaal gaat er 5.440 uur over naar 2018, ongeveer 750 dagen.

Risico tekort APPA-plan

Wethouders vallen onder de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA). Deze wet regelt de pensioenvoorziening voor politieke ambtsdragers en hun nabestaanden.

Hendrik-Ido-Ambacht heeft de uitvoering van de regeling ondergebracht in het APPA-plan van Loyalis verzekeringen.

Er is in 2017 een nadelig verschil van € 147.500,- tussen het opgebouwde beleggingstegoed en het benodigde beleggingstegoed. In 2016 was het berekende tekort nog € 278.500. Als de gemeente het verschil niet aanvult, treedt het risico op bij pensionering.

Het tekort is ontstaan door het verlagen van de rekenrente in de periode 2014-2016.

In 2014 en 2015 hebben we respectievelijk € 117.250,- en € 185.000 – bijgestort. In 2016 hebben we niet aangevuld, omdat we inschatten dat de rekenrente op korte termijn weer zou stijgen.

Dat de rekenrente is gestegen zien we in de afname van het tekort met € 131.000,- ten opzichte van 2016 (€ 278.500,- minus € 147.500).

We verwachten dat de rekenrente nog verder stijgt en dat er geen tekort meer zal zijn. Daarbij komt dat de daadwerkelijke vermogensgroei de laatste jaren hoger is geweest dan de rekenvoet. Wel moeten we jaarlijks de vinger aan de pols blijven houden of bijstorting gewenst is.

De Volgerlanden

Ten aanzien de grondopbrengsten van de grondexploitatie De Volgerlanden is er sprake van een aantal rechten en verplichtingen welke in onderstaande tabellen zijn weergegeven.

Hierbij is onderscheid gemaakt tussen rechten die onafhankelijk of indirect afhankelijk zijn van voorverkoop

en rechten die direct afhankelijk zijn van voorverkoop van woningen.

Rechten (grondopbrengsten) onafhankelijk of indirect afhankelijk van voorverkoop van woningen.

nr Contractpartij	Aantal woningen	Project	Bedrag
1 BPD Ontwikkeling	51	Watervogels	982.260
TOTAAL			982.260

Verplichtingen 2017

nr Project	Fase / omschrijving	Bedrag
1 10010	Fase 1 noord	-
2 10011	Fase 1 zuid	-
3 10012	Fase 2	128.977
4 10013	Fase 3	-
5 10014	Fase 4	86.503
6 10015	Fase 5	-
7 10016	Fase 6	604.511
8 10019	West, fase onafhankelijke kosten	64.541
9 21110	A1	353.229
10 21210	A2	-
11 22110	B1	455.688
12 22210	B2	-
13 23110	C1	286.515
14 23210	C2	-
15 24110	Oost, hoofdplanstructuur	-
16 25110	Oost, fase onafhankelijke kosten	291.189
TOTAAL		2.271.153

Wet normering topinkomens

VERANTWOORDING WET NORMERING TOPINKOMENS

Bezoldiging topfunctionarissen 2017

Naam	AJM Martens	GH Logt
Functie	Gemeentesecretaris	Griffier
Duur dienstverband in 2017	1-1-2017/1-1-2018	1-1-2017/1-1-2018
Omvang dienstverband (in FTE)	1	1
Gewezen topfunctionaris	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking	echt	echt
Zoniet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam		
Individueel WNT maximum	181.000,00	181.000,00
Bezoldiging	105.839,11	84.315,07
Belastbare onkostenvergoedingen	0,00	129,69
Beloningen betaalbaar op termijn	16.223,76	12.956,16
Subtotaal	<u>122.062,87</u>	<u>97.400,92</u>
Onverschuldigd betaald bedrag	0,00	0,00
Totaal bezoldiging	122.062,87	97.400,92

Vergelijkingscijfers

Gegevens 2016

Naam	AJM Martens	GH Logt
Functie	Gemeentesecretaris	Griffier
Duur dienstverband in 2016	1-1-2016/31-12-2016	1-1-2016/31-12-2016
Omvang dienstverband (in FTE)	1	1
Individueel WNT maximum 2016	179.000,00	179.000,00
Bezoldiging	103.629,48	82.795,48
Belastbare onkostenvergoedingen	0,00	0,00
Beloningen betaalbaar op termijn	13.749,78	10.998,63
Subtotaal	<u>117.379,26</u>	<u>93.794,11</u>
Onverschuldigd betaald bedrag	0,00	0,00
Totaal bezoldiging	117.379,26	93.794,11

EMU saldo

Op grond van de Europese begrotingsregels mag het landelijk EMU-tekort (het gezamenlijk tekort van het Rijk, lokale overheden en sociale fondsen) van de landen die participeren in de Economische Monetaire Unie niet boven de 0,5% van het Bruto Binnenlands Product uitkomen.

In navolgend overzicht wordt deze informatie voor wat betreft Hendrik-Ido-Ambacht gepresenteerd.

EMU-saldo jaarrekening 2017

		<i>(Bedragen * € 1.000)</i>	
	1	Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves <i>- is negatief saldo</i>	4.107
+	2	Afschrijvingen t.l.v. de exploitatie	2.389
+	3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen t.l.v. de exploitatie	446
-	4	Uitgaven aan investeringen in (im)materiele vaste activa die op de balans worden geactiveerd	7.104
+	5	De in mindering op de onder 4 bedoelde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen van het Rijk, de Provincies, de Europese Unie en overigen	-82
+	6a	Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiele vaste activa (tegen verkoopprijs)	
-	6b	Boekwinst op desinvesteringen in (im)materiele vaste activa	
-	7	Uitgaven aan aankoop van grond en de uitgaven aan bouw- en woonrijp maken e.d.	8.833
+	8a	Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)	7.615
-	8b	Boekwinst op grondverkoop	
-	9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	12
-	10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder een van de andere genoemde posten	0
+	11b	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0
Berekend EMU-saldo			-1.473

0